

NEBESKÁ RIEKA

Ilustrovala Katarína Vavrová

Grozdana Olujić

NEBESKÁ RIEKA

Grozdana Olujic

Ilustrovala Katarina Vavrova

NEBESKÁ RIEKA

Grozdana Olujić

Ilustrovala Katarína Vavrová

Text © Grozdana Olujić
Illustrations © Katarína Vavrová 1999, 2014
Slovak translation © Mirjana Šišoláková 1999, 2014
Design © Boris Kvasnica 2014
Slovak edition © Perfekt 2014

Vrabcov dar

Dievčinka, ktorú pripútala na lôžko choroba, žila pri samom úpätí vysokej, prevysokej, do srdca neba zabodnutej betónovej veže. Okolo nej hučalo mesto, ale cez okno svojej pivničnej izbičky videla iba pohybujúce sa nohy okoloidúcich. – Kam len idú? Čo hľadajú? – pýtala sa, ale odpoveď neprichádzala. Nadovšetko ju znepokojovali rozihrané detské nohy, najmä tie najmenšie. Keď sa na ne pozerala, zdalo sa jej, že uteká spolu s nimi. Rýchlejšie, rýchlejšie, ešte rýchlejšie! Na lúku, do hôr, do doliny a ešte ďalej: svet je veľký a pestrý! Keby bola vietor, utekala by po uliciach, pospietala

konáre stromov, postŕhala ľuďom klobúky. Keby bola oblak, sadla by si na vrchol Striebornej hory, okúpala sa v mori, rozbehla sa za hviezdami a vtákmi. Dievčinka si vzdychla. Zo svojho betónového dvora, ohradeného vysokými budovami ako kamennými útesmi sotva videla kúsok neba. Čo sa hovorí o oblakoch? Podobajú sa motýľom a rýchlo sa strácajú. Dievčatko sa pokúsilo urobiť niekoľko krokov pridržiavajúc sa stien, ale bez úspechu. Mama sa vráti z práce až podvečer. Keby mala aspoň psa alebo mačku! Ach, hlúposti. Ako by sa do jej tesnej klietky zmestili pes a mačka? Sem sotva zablúdi slnečný lúč, zatancuje po stene, povie: – Chyť ma, chyť! – a odíde. Dievčatko sa pozorne započúvalo. Z dvora sa ozývali detské hlasy. Počula udieranie lopty o betón, radostný smiech víťazov, hnev porazených. A potom, odrazu, akoby spadla z neba, vletela do okna lopta. Chlapec, ktorý za ňou utekal, si čupol a zahľadel sa do hĺbky.

– Hej, je tu niekto? – vykrikol a zbehol dole schodmi. – Hej, ty tam, vráť mi loptu! – vrazil dovnútra, a keď zbadal dievčatko, prekvapene cúvol, schytil loptu a utiekol. Ale už na druhý deň zaklopal na dvere a odvtedy chodil často a prinášal darčeky: gaštanový kvet, kamienok neobyčajného tvaru, vrabca so zlomeným krídlom...

– Ledva som ho zachránil pred kocúrom! – Chlapec položil poraneného vtáka na okraj postele a dievčinka si od strachu schovala hlavu pod vankúš. No po chvíľke sa jej strach zmenil na ľútosť. Vták ledva dýchal. Čo mohla urobiť viac, ako mu obviazať krídlo a nakrímiť ho chlebovými omrvinkami? A potom čas plynul ako dážď dole odkvapom, ale vrabec sa zotavoval ťažko a pomaly. Jar už vyťahovala trávu zo sena, keď po prvý raz zatrepotal krídelkami. A až keď kráčalo dvorom leto, otvorilo dievčatko okno, ustúpilo nabok, aby vták mohol vyletieť a zašepkalo:

– Leť, úbožiatko!

No vrabec sa nepohol ani prvý, ani druhý deň. A na tretí deň zlietol na okno a povedal:

– Ďakujem ti a zajtra o tomto čase ma čakaj.

– Čo je to? – začudovala sa dievčinka. – Vari sa mi sníva? – obrátila sa k oknu, ale vrabec tam nebol. – Určite sa mi to zdalo, – pomyslela si a rozhodla sa, že o tom nepo-

vie nikomu na svete, ani mame, ani chlapcovi, aby sa jej nesmiali.

– Ktorýže vrabec rozpráva? – povedali by jej. – Hlúposti!

Hoci to vedela, predsa už od úsvitu čakala vrabca, ale ten sa ani neukázal, ani neohlásil.

– Zabudol na mňa? – pomyslela si a už sa chcela strčiť pod prikrývku, keď začula šuchot krídiel a zvučný hlas:

– Vstaň z postele! Ponáhľam sa!

– Kto si a kam sa ponáhľaš? – Dievčinka sa strhla, poobzerala sa a nikde nikoho. – Určite sa mi ešte sníva, – šepla sama sebe, ale hlas znovu zopakoval, že sa ponáhľa. Dievčinke sa od údivu rozšírili oči: na okne sedel jej vrabec a pri nožičkách sa mu ligotalo čosi drobučké, okrúhle, podobné semienku melóna, celé zlatisté.

– Vari to hovoril on? – Dievčinka si neveriacco pritiahla prikrývku až po bradu a vrabec vyčítavo zašepkal, že nemá čas na hranie.

– Vstaň, zasad' semienko lomikameňa a čakaj, kým nenarastie plod. Keď pukne, prehltni jeho kôstku, ale skôr sa ho nedotýkaj a nikomu nič nevrav! – Vrabec odletel tak nečakane, ako sa zjavil. Dievčinka vzala z okna semienko a začudovala sa: bolo ťažšie ako najväčší melón a teplé. Od vrabčekovho zobáčika? Od jej dlane? Od čoho? A tak ho dala do kvetináča so zemou a poliala ho. Čas letel ako pena v bystrej rieke. Za oknom už poletovali prvé snehové vločky, ale semienko nie a nie vyklíčiť.

– Vari sa mi o vrabcovi iba snívalo? – pomyslelo si dievčatko zaspávajúc, ale keď ráno otvorilo oči, v kvetináči bol naozaj malý zlatistý výhonok lomikameňa.

– Kedy vyrastie? – pýtalo sa dievčatko. Plynuli týždne a mesiace, na dvore znovu šantila jar, no výhonok nie a nie rásť. Znova bolo počuť detské hlasy a údery lopty o betón, ale chlapec neprichádzal. Dievčatko sa od matky dozvedelo, že chlapec sa odsťahoval na druhý koniec mesta a zo-smutnelo. Celkom zabudlo polievať výhonok, až si jedného dňa všimlo, že od lista vyhnal tmavomodrý puk. Bol zo dňa na deň silnejší, a keď sa začal roztvárať, dievčatko pocítilo, že aj ono mocnie. Mama začudovane nadvihla obočie:

– Kde sa tu vzal ten kvet? – vykrikla ohromene, ale dievčatko nepreriek-

lo ani slovo. Modrý kvet s vysokými červenými pernicami, veľký a neobyčajne voňavý, sa mihotal v páse slnečného prachu a zo dňa na deň bol žiarivejší, väčší. A potom v samom jeho srdci vykličil plod. Izba bola plná jeho jasu a vône, ale mama sa už nepýtala na nič. Videla, že rastlinka robí dcérke radosť a spokojnejšie odchádzala do práce.

– Vyrastie niekedy? – Dievčinka nehybne pozorovala plod, ale čas sa vliekol ako dažďové kvapky dolu oknom. Napokon jedného rána predsa len vyletela z plodu rovno dievčinke na dľaň kôstka ako zlatá včielka. Tá ju celá rozochvená prehltna a v tej chvíli vyskočila na posteli.

– Ja chodím! Ja behám! – vykrikla celá bez seba a chcela vybehnúť von, keď ju vtom zastavil akýsi slabučký hlas.

– Pekne! Pekne! Ale pomôž mi.

– Vari sa vrátil vrabec? – pomyslela si a obzrela sa k oknu, ale vrabca nebolo. Zato uvidela malého hrdzavého svrčka, vklineného v štrbine. To on sa hádzal a pišťal:

– Na čo čakáš? – svrček vyčítavo zavrtel hlavou a dievčatko napokon pochopilo, že to hovorí on. Podišlo k nemu a vytiahlo ho zo štrbiny, prekvapené, že práve ono rozumie reči vtákov a chrobákov.

– Pravdaže rozumieš, – svrček sa ticho zasmial, akoby čítal jej myšlienky. – Lomikameň ti vrátil pohyb a obdaril ťa zvieracou rečou, ale vrabca nečakaj! Je v Krajine modrých vetrov a mňa poslal, aby som ťa tam priviedol. Zatvor oči a rátaj do desať...

– Ty si ale smiešny! – zachichotala sa dievčinka, ale predsa len zatvorila oči a pocítila, ako sa jej zmocňujú sladké driemoty. Ktovie, ako dlho spala? Čo sa jej snívало? Keď otvorila oči, bola na brehu akéhosi jazera, pred bránou paláca, postaveného zo svetla. – Aký je to dom? Kde som? – čudovala sa, ale svrček ju upozornil, aby sa na nič nepýtala. Na otázky ani nemala čas. Otvárala sa pred ňou akási priezračná, ligotavá brána. Oslepila ju žiara záhrady, akú nikdy nevidela, omámila ju vôňa kvetov, o akých nikdy nepočula. Ponad vysoké silné kvety leteli modrí vtáci podobní veľkým modrým motýľom, ale šum krídiel nebolo počuť. Odrazu jej jeden z nich zletel na plece a povedal: – Ja som tvoj vrabec!

– Netáraj! – Dievčatko nesúhlasne pokrútilo hlavou. – Môj vrabec bol sivý!

– Sivý som bol tam v meste, toto je Krajina modrých vetrov. Tu sú vrabce modré, ale môj čas sa mína. Vezmi za hrst' semiačok a choď, na svete je veľa chorých a nešťastných...

Modrý lesk vrabčích krídiel sa zmenil na modrý prúd mrholenia. Vrabec zmizol. Zmizlo aj nádvorie a záhrada plná vôní. Dievčinka si neveriaco pretrela oči. Je to možné? Znovu bola vo svojom pivničnom byte, okolo ktorého sa ako strmé útesy dvíhali betónové múry zakrývajúce výhľad.

– Naozaj sa mi to všetko snívalo? – pomyslela si. Ale keď roztvorila päšť, na dlani uvidela zvláštne svetielkujúce semená, ťažké a teplé. Odbehla do kuchyne a jedno dala mame. Potom sa vybrala do sveta, aby ostatné rozdelila chorým. Vtáci leteli pred ňou a ukazovali jej cestu, kvety sa otvárali, aby ju pozdravili. A dievčinka šla cez hory a doliny, cez ľadovce a púšte, bola zo dňa na deň väčšia a krajšia, až kým z Krajiny modrých vetrov neprišla zvesť o vrabcovi, ktorý sa zmenil na mládenca a vybral sa hľadať krásavicu, ktorá mu kedysi dávno obviazala zlomené krídlo.

Nebeská rieka

Rieky tiekli každá po svojom: jedna na východ, druhá na západ a ďalšia z hôr rovno do mora.

Veď napokon, kam aj? Veľká matka riek spokojne dozerala na zrod nových riek a vopred im určovala ko-ryto. Rieky neprinášajú prekvapenie, niet s nimi starostí. Nerodia sa často také pochabé ako tá, čo chcela tiecť pod zemou. Matka všetkých riek sa usmiala na dcéru, ktorá sa práve narodila a ukázala smerom na západ, no malá tvrdohlavá rieka povedala:

– Nechcem ísť na západ!

– Tak teč na juh a môžeš aj na sever! – trpezlivo povedala veľká matka riek, ale dcéra, čo sa práve narodila, nechcela tiecť ani na sever, ani na juh, ani z hôr do mora. Celá svetlá a priezračná vrtela hlavou a opakovala:

– Nie a nie!

Veľká matka riek si povzdychla:

– Všetky rieky chcú tiecť do mora! – povedala a pohladkala najmladšiu dcéru po tvári. Tá odvrkla: – Ja nie!

– A kam chceš ísť? – znepokojila sa matka všetkých riek.

Malá svojhlavá rieka mlčala. Osudom riek je tiecť do doliny, do mora, ale ju priťahovali zasnežené vrcholce hôr a kvet slnka v blankytnom neba, očarúvali ju oblaky a hviezdy.

– Keby som sa mohla stať nebeskou riekou! – zašepkala a veľká matka riek sa zachvela od hrôzy.

– To nebolo, ani nebude, dcéra moja! Ani jedna rieka ešte nevystúpila na nebo. Radšej sa poponáhľaj, aby si dobehla do doliny, do mora, kým neprídu mrazy!

– povedala matka všetkých riek prísne a rozhodla sa dávať pozor na dcéru, čo sa práva narodila.

Malá rieka sa voľky-nevoľky začala spúšťať na dolinu, ale od tej chvíle ju všetky rieky a riečky,

všetky pramene a potoky pozorne strážili. Brehy a koryto dávali pozor, aby neušla, skaly jej zahatávali cestu, vrchy ju zastavovali. Kto by mohol utiecť pred toľkými strážcami? Malá rieka mlčala umierajúc túžbou a dni sa odlupovali ako kukuričné zrnká. Matka všetkých riek už uverila, že jej najmladšia dcéra zabudla na svoje pochabé želanie, keď sa jednej noci strhla búrka. Blesky skákali po nebi ako ohnivé zmije a hromy strhávali skaly z hôr. Hory prestrašene čušali schúlené vo svojich korytách a neodvážili sa ani pohnúť. No keď svitlo ráno, matka všetkých riek zbadala, že koryto malej rieky je prázdne, a preľakla sa. Kam mohla odísť?

– Hľadajte ju! – prikázala všetkým vodám v horách, a tak sa začalo veľké hľadanie, hoci ešte mrholilo. Strážcovia ju hľadali všade, nazreli do každého kúta, aj do lesa, aj medzi skaliská, aj do jaskyne, aj do húštiny! Ale po malej rieke ani stopy! Matka všetkých riek už chcela prikázať, aby hľadali znova, ale tu pocítila, že dážď pomaly prestáva, a začula prekvapený krik akéhosi vtáka:

– Pozrite!

Veľká matka utrápená zdvihla hlavu a povedala:

– Nehľadajte ju viac!

Celým nebom sa ako pestrý oblúk tiahla žiarivá malá rieka. Jeden koniec oblúka sa dotýkal vrcholu hory, druhý sa nežne ponáral do mora, ale ona sama nepatrila ani horám, ani moru. Bola to nebeská rieka a nazvali ju dúhou.

Dievčatko Zlatoprstana

Dievčatko, ktoré našli v močiari, nikto nechcel prijať do svojho domu. A prečo aj? Zo zablatenej tváre pokrytej chrastami hľadeli na ľudí veľké, zlatisté oči, ale dieťa márne naťahovalo rúčky, aby ho niekto vzal do náručia. Pri pohľade na drobné, vychudnuté stvorenie ľudia nechtiac ustupovali. Dievčatko bolo také slabé, že nevládalo ani vstať, ani zaplakať. Až na súmraku sa jedna starenka zľutovala, zodvihla malú a odniesla ju do svojho domu, prekvapená jasom, ktorý žiaril z jej očí.

Odkiaľ sa vzalo dievčatko v močiari? Vari sa nenarodilo z kaluže? Spadlo z neba? Otázky zvedavcov sa len tak sypali, ale nik na ne neodvetil. Nemožno sa potom čudovať, že sa začali šíriť chýry, vraj dievčatko je kalika, dieťa víly, vyhnaná a preoblečená princezná, diablovo plemä, zakliata hviezda, dcéra čarodejnice. No starenka si slová neprajníkov nevšímala. Vytrvalo a nežne ošetrovala dieťa liečivými bylinkami, chovala a obliekala ho, ako najlepšie vedela, no dieťa nerástlo, nehovorilo, nechodilo. Jedna suseda starenke poradila, aby dievčatko vrátila tam, kde ho našla, ale starenka odmietavo pokrútila hlavou. Tak prešli tri roky. Už aj sama starenka sa starostila, že dieťa ostane mrzákom, no na prahu štvrtého roku sa dievčatko zrazu postavilo na nohy, začalo chodiť a rástť. Doslova cez noc zmizli škvrny a chrasty z jeho tváre a tá zažiarila

ako mušľa na dne mora. Dievčinka rástla, z hodiny na hodinu bola krajšia, ale nepreriekla ani slovíčko.

Iba zlatisté oči jaj žiarili čoraz jasnejšie. Starenka vzdychla: – Kto ju bude chovať, keď ja umriem? – A tak ju začala učiť vyšívať a robiť čipky, aby si tým neskôr mohla zarobiť na živobytie. Dievčatko sa učilo tak rýchlo, že to starenku miatlo. Ešte viac ju prekvapilo, že malá vedela aj to, čo ani ona sama nevedela. – Od koho sa to všetko naučila? – Prekvapene pozerala na vyšívané vtáky a kvety, aké nikdy predtým nevidala. Nato si začala malú všímať pozornejšie. Z dievčatka sa už takmer stala dievčina, ale na tvári a v jej pohyboch bolo ešte veľa detskej miloty. Ruky mala nežné a šikovné, oči pozorné a plné teplého, zlatistého jasu. Také oči starenka ešte nevidela. Pripomínali jej lúče zapadajúceho slnka, motýlie krídla. No starenku jednodaj čosi trápilo. – Čo keď mali dedinčania pravdu? – rozmýšľala. – Čo keď dieťa nie je z tohto sveta? – spomenula si na reči o zakliatej hviezde, o víle, o diablovom plemene a zachvela sa. – Čo s ňou bude, keď umriem? Cítila, že sa blíži jej koniec a trápila sa čoraz viac, ale dievčinka rástla a robila veľké pokroky v čipkárstve a vo vyšívaní. Čoskoro sa chýr o nej tak rozniesol, že zďaleka prichádzali ľudia, aby uvideli a kúpili si jej výšivky. Mohli si žiť príjemne, takmer šťastne. A možno by to tak aj bolo bývalo, keby sa jedného dňa na všetkom, čoho sa dievčina dotkla, nebol zjavil jemný zlatistý lesk, ako by bol výšivky a čipky niekto posial zlatým prachom. A to vyvolalo najprv údiv, potom závišť, až napokon dievčine prischlo meno Zlatoprstana. Ženy vladárov a boháčov sa išli priam pobiť o nádherné výšivky a čipky. Každá chcela nosiť šaty pretkané zlatistým svitom. Napokon sa o neobyčajných výšivkách dopyčula aj vládkyňa Krajiny strieborných briez a pozvala Zlatoprstanu na svoj dvor. Zlatoprstane bolo ľúto rozlúčiť sa s pestúnkou, ale nesmela odmietnuť vladárkin príkaz. Iba čo pohybmi rúk poprosila, aby jej z času na čas dovolili navštíviť starenku. Prisľúbili jej, že sa o niekoľko dní vráti domov. No len čo vošla do paláca, zabuchla sa za ňou ťažká železná brána. Keď ju dovedli do izby na vrchole veže, uvidela, že tam jej prsty čakajú hory nití a hodvábu a pochopila, že odtiaľ tak skoro nevyjde. Vyšívala stále rýchlejšie a pozornejšie, len aby jej dovolili navštíviť pestúнку. Na vladárkiných šušťavých šatách ostávali zlaté

stopy jej prstov, ale len čo dovyšivala jeden bal hodváb, hodili do izby ďalší. Vládkyňa Krajiny strieborných briez bola vždy na veľkých slávnostiach najkrajšie oblečená. Pohľady ostatných vladárov sa so závišťou upierali na jej šaty, na ktorých sa ligotali zlatou rosou posypané kvety čudných farieb a jagali sa včasné ranné oblaky.

– Je načase, aby Zlatoprstana prešla do môjho kráľovstva, – povedala jedného dňa kráľovná Východného kráľovstva, najmocnejšia zo všetkých vladárov.

Vládkyni Krajiny strieborných briez neostávalo nič iné, iba poslať Zlatoprstanu sokyni. Darmo dievčina žiadala, aby ešte raz mohla uvidieť starenku. Vo Východnom kráľovstve ju opäť čakala veža a v nej baly hodváb, ktorý bolo treba vyšívať. Zlatoprstana vyšivala a smútila. Zajatie jej prichodilo bez konca, až kým jedného dňa neprivedli do veže maliara a jeho kresby palácov aj miest mala povyšovať na hodváb. Len čo naňho pozrela, utopil sa mládenec v jazere jej očí. Po prvý raz videli strážcovia na jej tvári úsmev. Zmätená, ale šťastná pustila sa znova do vyšívania. Nikdy nebola jej výšivka jemnejšia. Ale maliara viac ako výšivka očarila Zlatoprstanina krása. Jedného dňa ju namaľoval na brehu jazera s rozkvitnutými leknamí. Netušiac, že je to jej vlastný obraz, Zlatoprstana ho preniesla na hodváb. Keď si kráľovná obliekla šaty, dvoranou obdivne zašumelo, až ktosi povedal, že dievčina na brehu jazera sa ponáša na Zlatoprstanu. Kráľovná nahnevane zvrátila obočie.

– To je hrozné! Priam neprípustné! Na kráľovskom šate obraz akejsi úbohej vyšívачky! – Kráľovná dupla nohou, porovnala obraz dievčiny na brehu jazera so Zlatoprstanou a pochopila, čo cítia k sebe mládenec a dievčina, a rozhodla sa, že ich rozdelí. Ešte toho istého dňa poslali maliara do vzdialeného mesta na severe a Zlatoprstana ostala zatvorená vo veži. Nevedela kam, ani prečo mládenec odišiel. Ale väčšmi ako rozchod ju bolela myšlienka, že ju odvrhol, že na ňu zabudol, až kým nezačali prichádzať tie jeho obrazy, ktoré mala vyšíť na hodváb. S každým z nich, vpísané do kvetu alebo oblaku, prichádzalo posolstvo o jeho láske a túžbe. Zlatoprstana ich nežne a s nekonečnou pozornosťou vyšivala na hodváb. A okrem zlatého prachu bol

teraz hodváb posiaty aj perlami, čo vyzerali ako slzy jeho milovanej.

Len čo sa mládenec dopyčul o perlách, pochopil, že sú to slzy jeho milej a rozhodol sa, že utečie a vráti sa k nej. No ľahšie si to bolo pomyslieť, ako urobiť. Strážcovia ostrážito striehli na každý jeho krok. No predsa len sa mu podarilo vystihnúť okamih ich nepozornosti a utiecť. Potom celé dni putoval, nedbal na hlad ani na smäd, až napokon prišiel k veži, v ktorej vyšívala uväznená dievčina. V tieni liesky vyčkal noc, potom sa horko-ťažko vyštveral na vežu, kde za mrežami bdela Zlatoprstana. Mládenec jej celú noc niečo náruživito šepkal, ale cez mreže prejsť nemohol. On nemohol dnu, ona von. Ako bledá perlová mušľa žiarila dňom a nocou spoza mreží tvár dievčaťa. Mladík každú noc s doráňanými prstami a kolenami vystupoval na vrchol veže, až kým mesiac nezažiaril v splne. Vtedy pochopil, že je nebezpečné liezť na vežu, lebo všade okolo boli strážcovia. Ale nevedel sa premôcť. Keď ho chytili, Zlatoprstana počula iba tupý pád a zúfalý výkrik: – Budem ťa čakať!

V tej chvíli zbadala, ako sa na západnej strane neba rodí nová žiarivá hviezda a vedela, že tam ju čaká mládenec. Od tej noci sa jej tvár stala ešte priezračnejšou, ešte jemnejšou a jemná bola aj jej výšivka. Tou výšivkou hovorila zmiznutému mladíkovi všetko, čo mu nemohla povedať slovami. Na hodvábe sa trblietali jazerá, aké mládenec a dievčina spolu nikdy nevideli, červenela sa strecha domu, do ktorého nikdy nevošli, po cestičke bežalo dieťa, ktoré nikdy nemali, smiali sa dvaja mladí, ako sa oni nikdy nesmiali, a cez všetko vial jemný zlatý prach. Zo všetkých strán prichádzali ľudia, aby videli Zlatoprstanine výšivky a obdivovali ich. Dievčina navidomoči vädla, ale neprestávala vyšívať. A keď jednej noci strážnik vošiel do veže, aby doniesol nový hodváb, izba bola prázdna. Len v povetrí, ktoré prúdilo cez otvorené okno, sa chvela orosená pavúčia sieť a cez celú oblohu žiarila zlatá cesta, vedúca k veľkej, osamotenej hviezde na západnej strane oblohy. V skorom lete a pred jeseňou, keď sú noci priezračné a plné hviezd, tú cestu veľmi dobre vidieť. Obyvatelia Krajiny strieborných briez si vtedy šepkajú, že to na oblohe ešte stále vyšíva a putuje Zlatoprstana, aby našla svoju lásku.

Plačko a Smejko

V časocho, keď svetom lietali strieborné včely, žili v Gaštanovej ulici dvaja chlapci. Nikto nikdy nevidel jedného bez druhého, hoci neboli ani bratia, ani príbuzní. Rovnako vysokí, rovnako opálení, rovnako oblečení, boli ako dvojičky, ale jeden sa stále usmieval a druhý nahnevane zazeral.

– Aha, idú Plačko a Smejko! – vykričkol jedného dňa hodinár zo susedstva.

Vykričkol to iba raz, ale prezývka sa na chlapcov nalepila ako mach na stenu. Nikto ich viac inak nepoznal ani nevolal. Vari im ich skutočné mená ukradol vietor? Alebo sa samy niekam zatúlali? Ktovie. Chlapcom to neprekážalo, ale Plačko bol stále nespokojný, stále mal ústa pripravené na plač. Trápilo ho slnko, trápil ho dážď, trápila ho škola, hra, jedlo. Trápil ho aj Smejko, ktorý sa jeho večnému nariekaniu nahlas smial.

– Ale veď deti musia jesť. Musia chodiť do školy!

– Prečo musia? Myši, vtáky a slimáky nechodia do školy a žijú. Keby sme boli hoci slimáky! – vykričkol Plačko a celý sa od svojej túžby rozochvel.

– Čo?

Smejko si ani nestačil pomyslieť, čo by sa stalo, keď pocítil, ako sa začína zmenšovať. Zmenšoval sa tak rýchlo, až sa mu zdalo, že sa topí ako vložka na ohni. – Čo je to? – pomyslel si a obrátil sa k Plačkovi, ale namiesto priateľa uvidel na ceste iba jeho prázdne nohavice.

– Kde sa podel? – opýtal sa a v tej istej chvíli začul kamarátov plačlivý hlas ako prosí:

– Pomôž mi, nech sa vytiahnem, toto je strašné!

Smejko uvidel, ako z prázdnej kamarátovej nohavice vylieza malý hnedý slimák a smrká. A Smejko sa musel zasmiať, hoci sa aj sám zmenil na slimáka.

– Chcel si byť slimák, tak ti treba!

Smejkovu sa slimačí život videl zábavný. Ako by aj nie! Tráva bola vysoká a ostrá, čmeliaky smiešne a zvedavé a najdôležitejšie bolo najsť pre citlivé

telo hladkú cestičku. Joj, ako sa Smejko tešil, keď sa po daždi knísal po tráve a Plačko nariekal:

– To je strašné! To je ešte horšie, ako chodiť do školy! Sám si vláčiš dom, sám si hľadáš potravu a ešte si aj taký malý, že ťa každý môže zašliapnúť! Aj tá tráva! Celý som sa dorezal o jej ostré listy. Keby sme boli vtáky! Leteli by sme, kam by sa nám zachcelo, nikto by na nás nemal!

Plačko ešte ani nevyslovil svoje želanie, keď pocítil, že sa robí niečo čudné a chcel sa stiahnuť do ulity. Ale aha, ulita je tesná, pretesná – ani hlavu do nej nevtiahne. Slimák sa od strachu rozplakal a vtedy zbadal, ako na cestičke pred ním poskakuje vrabec a smeje sa:

– Nebuď hlúpy, Plačko! Kto už len videl vtáka v slimačom domčeku?

Smejko radostne zamával krídlami a vyletel nahor, ale Plačko sa ani neodlepil z miesta a plakal.

– Ako mám letieť? Nechcem byť vrabcom! Prečo vrabec? Sú aj iné vtáky...

– Vari to nie je jedno? – Smejko obletel strechy a žasol nad ich krásou.

S úsmevom pozdravil kvet, ktorý vyrástol v odkvape, zakýval jašterici, ktorá sa slnila na komíne. Gaštanová ulica bola plná ľudí. Bavilo ho pozeráť na nich a spoznávať ich. Ale prečo sa Plačko nehýbe? Smejko chcel práve na kamaráta zavolať, keď sa na chodníku objavila mačka. Plačko zhrozený vzlietol a zanariekal:

– Toto je život vtákov? Toto? Lepšie by bolo, keby sme boli ryby! Neotravujú ich ani mačky, ani domáce úlohy! – Plačko neveriacky pozoroval, ako vzduch okolo neho zrazu hustne a mení sa na vodu. Všade, kam len oko dovidelo, sa vlnili morské sasanky a koraly, ako strely sa prehánali húfy rýb. Plačko prekvapene vypleštil oči: rovno oproti nemu letela ryba s čiernym pásom na chrbte, mávala plutvami ako rukami a volala ho:

– Ponáhľaj sa, Plačko, ponáhľaj! Pozvali nás na svadbu morskej hviezdice!

